

# כל שעה פרק שני פסחים

צבא א מיי פ"ב מהל' תרומות הלכה יא ופ"ו מהל' אסורי מצוה הלכה ז: ק ב מיי פ"ט מהלכות טומאת אוכלין הי"ב: קא ג ד מיי פ"ב מהלכות תרומה הלכה י: ❦

## מוסף רש"י

דורכין פחות פחות מוכביצה. דלא יותב, הא לטמוני משקין כבדיה מליאות טיפה ראשונה טומאת האוכל, שהרי יש בה כשיעור (לקטו ל"ד). כביצה מכונת טהורין. משנה היא במקטע טהרות ומפרש בה בזה"ל ובלבד שלא יגע במשקה שאינו נוגע אלף באוכל, ויפון דכביצה מכונת הוא לבי סחיט טיפה קמחית חסר ליה מכביצה ואין האוכל אפי"פ שהוא טמא ממש, והשקה שאין אוכל ממש אחרים פחות מכביצה, אבל אם היה נוגע במשקה ראשונה, שהמשקה מקבל טומאה בכל שהוא, וה"י מביצה בכל שהוא, שפ"י שיהיה טיפה ראשונה נטמאה כבדיה, וטמא מת דוקא נקט, שאינו ממשא היסט, וה"ה לטמא שכל ע"כ טמאי נוגע, וטמא מת לרבותא נקט דהו אב טומאה, משום דקמי טיפה אכל זכ שחוטט זימס ועביס טיפה טיפה ראשונה (שבת קמח).

## רבינו הגנאל

רב הונא בריה דרב הושע אמר בעינן ראשית, מי ששיריה מותרין לישא, יצאת תרומת חמץ בפסח ששיריה אסורין לישא. אמרו משמיה דר' יוחנן ענבים שנטמאו דורה פחות פחות מכביצה וינם כשר לנסכים, אלמא קסבר משקין מפקד פקיד בתוך הדין ואינן חשובין מן האוכל שנטמאו במגע טומאה, לאימת מיטמו לבי סחיט להו, בתר דסחיט להו ליכא אוכל כביצה דליטמא להו להני משקין. ואקשינן אי הכי אמאי דורכין פחות פחות מכביצה קתני. אפילו כביצה נמי דהא תנן בטהרות פ"ג [מ"ג] טמא מת שפחת זוחים וענבים כביצה מכונת משקה הנסחט מיהו טהור מפני שאין בו כביצה דבמפקד[ין] לאו בר קבוליה טומאה הוא. תשלום זו המטמא ובלבד שלא יגע במקום המשקה. ויתר מכביצה טמא, שמכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת מכביצה. וישנן מתיני שפחת קתני דיעבד, אבל לכתחלה לא שרינן ליה, דאי שרינן ליה כביצה חיישנן דלמא אתי למעבדינהו ביחוד מכביצה, ותנן יתיר מכביצה טמא שיתן שיצאת טיפה ראשונה

**אמר קרא ראשית ששיריה ניכרים.** ואם תאמר והא שיריה ניכרים דמעיקרא הוה אסירא צנהא של כילוי כגון הדלקה וכיוצא בו מידי דהוה אטבל טמא דאין מדליקין בו ומשעת הרמה ואילך מדליקין בו וי"ל דדוקא בטבל טמא אין מדליקין כדדרשין פ"א את משמרת תרומתי בשתי תרומות הכתוב מדבר מה תרומה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך אף תרומה וכו' אבל בטבל של חמץ מדליקין ללא איירי אלא בשתי תרומות:

**לאימת מתבשרי כבי סחיט אהו** ובי סחיט אהו בצירי ליה שיעוריה. מנאן מקשה ר"ת לפ"ה דפירש דכל שהוא מקבל טומאה מן התורה דהא מני נפיק מינה פורתא מתכשרי ומיד מקבל טומאה כל הנשאר דמשקין מביצע בליעי וה"ר יוסף תירץ דאע"פ שאוכל מקבל טומאה פחות מכביצה פ"א ויין מקבל הכשר פחות מכביצה ואומר ר"י דהיינו טמא דמנאש ריכל נפקא ליה לטמא אחרים כבדיה אוכל הנאכל צבת אחת ועלה קאי אשר יבא עליו מים אלמא לא מקבל ר"ת דפחות מכביצה א"עוד מקשה ר"ת דאמרין בפ' אלו עוברין (לקמן מה). השום והשמן של תרומה ומקפה של חולין ונגע טבול יוס במקמתו לא פסל אלא מקום מנגע וכמת בכל הספרים והיינו זה מקום מנגעו אמאי פסול והא לא הוי כביצה אלמא לא מקבל טומאה בכל שהוא ורש"י מוקף שם מן הספרים ומפרש בדיוקא ועוד ה"ר אליהו מציא ראיה מת"כ דדרשין גבי כלי חרס דכתיב ואותו תכשורו אותו אתם שוכר לטערתו ואי אתם שוכר אוכלין לטערתו ואי מקבלין טומאה בכל שהוא פשיטא דלא מהני להו שזירה וההיא דת"כ שביצה רש"י שאוכל מטמא בכל שהוא אסמכתא היא ומילי טובא מפיק מקרא דת"כ וליתנהו אלא אסמכתא ורש"י בעלמא חזר צו בפ' אותו ואת בנו (חולין דף פב). צמעתא דפריה מנומא טומאת אוכלים דקשה למה לה קבלת טומאה היא גופה מטמא אדם ובגדים ומיך רש"י דכי האי גוונא מפרש כבדיותא בפ' דם שמיטה (דף כב). כגון שחיפהו פחות מכביצה צבא אי משוית ליה אוכל מנטרף ליה

צדי צבא ומקבל האי צבא טומאה אס יגע טומאה ומטמא שאר אוכלין ואי לאו אוכל הוא לא מקבל האי צבא טומאה דלית בה שיעור ובי עבד זיה אוכלין אחרים טהורין הן שאין נוגעין בצביה אלא בצבא לשון רש"י א"י ונע"ע מוס' שבת פא. ד"ה אי לענין ומו' וצמיס לא. ד"ה אמרין: ❦

שרץ וכל טומאת מגע ורישא דכולהו נקט אצל וצ שנטמא צהיסט שחט אפילו גרגיר יחידי מן התסס) דמטמא אפילו בפשוטי כלי עץ דכיון דיצאת טפה ראשונה פ) ונטבל העץ והגזיהו נטמאו משקין שעל העץ צמחא דמשקה מקבל טומאה בכל שהוא וכשחזר ונתנו לתוכו נתערב טמא צטהור והכל טמא: **הסס דאי עבד קאמר.** שחט אצל הכא צבא לימלך מה יעשה נימא ליה דרוך פחות מכביצה אצל כביצה לא דילמא אתי למיעבד יתיר מכביצה כל שהוא וכשיוצאה טפה ראשונה עדיין יש צבאול כביצה ונטמאת הטפה וחוזרת ומתערבת במשקין: **טומאה פשה.** שקיבלו תחלה עם האוכל כשנטמאו הענבים: **משקין בליעי.** צבאול הן בלועין מכל דפנותיו וחיבור הן לו ונטמאו עמו: **אמאי טהורין.** הרי נטמאו הן ענבים כנגע טמא מת ואע"פ שלא נגע במשקה נטמא: **כי סחיט להו ליטיס לשיעוריה.** וכשנוגע בצבאול הגנוז ודוחהו אל תחת המדוך אין בהן שיעור כדי לקבל טומאה והוא זהיר מליגע צמחה דקתני צהדיא ובלבד שלא יגע במקום המשקה: **דאי לא סימא פני.** דמשקין בליעי ואיטמאו אלא מיפקד פקדי ואין מטמאין צניגעת טומאה צבאול: **הא דסניא.** לעיל כו' לתרומת תותים וענבים דמשמע שנטמאו תותים וענבים קודם דריהו וקמני אין לו זה הימרא אכילה הא הימרא אכילה נמי אית בה דאי צעי דריך לה פחות פחות מכביצה: **לידי סקלה.** כשהוא דורכין שמה יאכל מהן: **מדליקין כפה ובשמן נו'**. והא ודאי צמד שעמא לא מדליק שמן כולה אלא לזמן מרובה ולא חיישין דילמא אכיל מיניה: **אלא פה.** דכי זרק ליה ממאיסא ותו לא אתי למיכילה: **אצל חיטי.** אי נמי זריק להו לא ממאיסי: ❦

**דאמר קרא ראשית.** משמע שמהא היא ראשית ואלו שיריים ניכרים שמהא היא ממירתן לישראל ואי צמפריש תרומת חמץ מה היתר יש ציריה שמהא ראשיתן עושה שיריים כי הוה מעיקרא טבל הוה שרו צנהא ואסורין צבאילה השמא נמי שרו צנהא ואסורין צבאילה משום חמץ ולענין מאי הוה שיריים:

**פחות מכביצה.** אוכל טמא אין מטמא אחרים: **ויינן כשר לנסכים.** דאינו מטמא: **קסבר משקין מפקד פקדי.** מופקדין הן בתוך הזג ואינן חיבור לו אלא כמי שנותנן בכלי וכשנטמא הזג לא נטמא משקה בכלל זג טומאת אוכלין דלאו אוכל דכונתו נמי לא נטמאו ואע"פ שמשקה מקבל טומא' בכל שהוא דלא היה שם משקה עליו מעולם ואין לירוי צביריו עמו דהא זג זה לא נגע במשקין צבצבירי: **לאימת מיטמו.** משקין לבי סחיט להו והנסחטין נוגעין לכל הגיס יחד וכי סחיט להו ליטיס לשיעוריה דאין צונין כביצה לימן טומאה דהא פחות מכביצה דרך: **כביצה נמי.** דהא כי נפיק משקין מינייהו חסר ליה שיעוריה. אוכל ומשקה מקבל טומאה בכל שהן אבל אין מטמא אחרים אלא אוכל כביצה ומשקה צבציעית והכי תניא צתורת כהניס) מכל האוכל) מלמד שנטמא בכל שהוא יכול יטמא לאחריה בכל שהוא ת"ל אשר יאכל) אוכל הנאכל צבת אחת והיינו כביצה כדאמרין צפרק יו"כ (יומא פ). אין בית הצליעה מחוקת יתיר מציית תרנגולת. ואני שנעמי דאף לקבל טומאה צעי כביצה: **טמא מה שחטט ויסיס וענבים כביצה מכוונת טהור.** וכדמסיק מילתא שצמכת טהרות) ובלבד שלא יגע במשקה ובגון שדרבין צפשוטי כלי עץ שאין מטמאין שאין כאן מטמא משקה אלא הוגין שנגע בהן הטמא קודם לכן צדיס שהוא לא נזכר אלא מצינא משקה וכשהמשקין נוגעין צונין ככר חסר שיעור כביצה. ויתיר מכביצה כל דהו קמני תסס) צהדיא טמא שפיון שיהא טפה ראשונה נטמאת הטפה צבדיה שעדיין היה צבאול כביצה אע"פ דאין משקה הנבלע צבאול מקבל טומאה עמו משלים הוא את שיעורו דכונתו מן התס טובא וצמחנות (דף נד): נמי מייתי לה צגמרא כביצה אוכלין

שהניחו צחמה ונתמעטו טהורין וכן כזית חלב ופיגול ויתיר חזר והניחן בגשמים ותפחו טמאין וחיצינן עליהן משום פיגול ונתר ותלבד ואע"פ אגשמים הנבלעין צמוכו לאו חלב נינהו דלי סחיט להו ושתי מינייהו כזית פטור אפילו הכי כל כמה דצגווה נינהו משלמי לשיעוריה. וטמא מת דוקא נקט שאינו מטמא צהיסט והוא הדין לטמא שרץ וכל טומאת מגע ורישא דכולהו נקט אצל וצ שנטמא צהיסט שחט אפילו גרגיר יחידי מן התסס) דמטמא אפילו בפשוטי כלי עץ דכיון דיצאת טפה ראשונה פ) ונטבל העץ והגזיהו נטמאו משקין שעל העץ צמחא דמשקה מקבל טומאה בכל שהוא וכשחזר ונתנו לתוכו נתערב טמא צטהור והכל טמא: **הסס דאי עבד קאמר.** שחט אצל הכא צבא לימלך מה יעשה נימא ליה דרוך פחות מכביצה אצל כביצה לא דילמא אתי למיעבד יתיר מכביצה כל שהוא וכשיוצאה טפה ראשונה עדיין יש צבאול כביצה ונטמאת הטפה וחוזרת ומתערבת במשקין: **טומאה פשה.** שקיבלו תחלה עם האוכל כשנטמאו הענבים: **משקין בליעי.** צבאול הן בלועין מכל דפנותיו וחיבור הן לו ונטמאו עמו: **אמאי טהורין.** הרי נטמאו הן ענבים כנגע טמא מת ואע"פ שלא נגע במשקה נטמא: **כי סחיט להו ליטיס לשיעוריה.** וכשנוגע בצבאול הגנוז ודוחהו אל תחת המדוך אין בהן שיעור כדי לקבל טומאה והוא זהיר מליגע צמחה דקתני צהדיא ובלבד שלא יגע במקום המשקה: **דאי לא סימא פני.** דמשקין בליעי ואיטמאו אלא מיפקד פקדי ואין מטמאין צניגעת טומאה צבאול: **הא דסניא.** לעיל כו' לתרומת תותים וענבים דמשמע שנטמאו תותים וענבים קודם דריהו וקמני אין לו זה הימרא אכילה הא הימרא אכילה נמי אית בה דאי צעי דריך לה פחות פחות מכביצה: **לידי סקלה.** כשהוא דורכין שמה יאכל מהן: **מדליקין כפה ובשמן נו'**. והא ודאי צמד שעמא לא מדליק שמן כולה אלא לזמן מרובה ולא חיישין דילמא אכיל מיניה: **אלא פה.** דכי זרק ליה ממאיסא ותו לא אתי למיכילה: **אצל חיטי.** אי נמי זריק להו לא ממאיסי: ❦

**בשליקתא** שנטמאת שאין לו בה היתר אכילה ולא היתר הסקה כלל, אמאי לית ליה, והא אי דרך להו פחות פחות מכביצה שרו בשתייה. אמר רבא והיא גזירה היא משום דחיישין דלמא אתי ליידי תקלה, כלומר יאכלם כמות שהם. או יסחטם יתיר מכביצה. מתיב עליה אביי ומי חיישין לתקלה והתניא מדליקין בפת ובשמן של תרומה שנטמאת, ואי חיישין דלמא אתי ליידי תקלה הכי שרינן ליה. ושינן פת ודוקא לבין העצים, שמן נמי רמי ליה בכלי מאוס, וכיון דמאיס לא אתי למיכל מנייהו.

שנטמאת שאין לו בה היתר אכילה ולא היתר הסקה כלל, אמאי לית ליה, והא אי דרך להו פחות פחות מכביצה שרו בשתייה. אמר רבא והיא גזירה היא משום דחיישין דלמא אתי ליידי תקלה, כלומר יאכלם כמות שהם. או יסחטם יתיר מכביצה. מתיב עליה אביי ומי חיישין לתקלה והתניא מדליקין בפת ובשמן של תרומה שנטמאת, ואי חיישין דלמא אתי ליידי תקלה הכי שרינן ליה. ושינן פת ודוקא לבין העצים, שמן נמי רמי ליה בכלי מאוס, וכיון דמאיס לא אתי למיכל מנייהו.

- א) [עירובין לו: חולין קלו: א] ב) [לקמן לד: עי' מוס' חולין קח: ד"ה ולא שומר, א] ג) צבת קמח: טהרות פ"ג [מ"ג, ד] [גדרים נט. צבועות י: מעילה יב, א] ה) [ז"ל כביצה מכונת, א] ו) [עי' מוס' כריתות יג. ד"ה כיון דיקת, א] ז) [לעיל לב, א] ח) ס"א ל"ג, ט) [לעיל כ: וש"נ, א] י) [שמיני פרק ט, א] יא) [ויקרא יא, ט] יב) [שם, ט] יג) [פ"ג מ"ג, א] יד) [שם, א] יה) [שם, ט] יז) [שם, ט] יח) [שם, ט] יט) [שם, ט] כ) [שם, ט] כא) [שם, ט] כב) [שם, ט]

## תורה אור השלם

1. ראשית דגגך תירשך ויצאוך ויבאישת 13 צאתך תתן לו: דברים יח ד

## גליון הש"ס

נב' יצאת זו שאין שיריה נברין. תמיה לי דלמי לא תלא כלל צמחוי' אם היא חמץ או לא ותלי הכל צשירים דמסתמא צמפריש מרומת חמץ יש לו סאה חמץ ופי' סאין סאין חמץ דיכל לקרות לטאה חמץ תרומה על ה"ט סאין דהא שיריה נכרין וציהוין אם ה"ט סאין חמץ וטאה סאיתו חמץ איי להפריש סאה זו על ה"ט סאין דאין שיריה נכרין: ודורכין פחות. עין חולין ק"ח ע"ב מוס' ד"ה ולא שומר: שם א"ל אביי ופי' חיישין לתקלה. ק"ל דאין סבר אביי דלא חיישי' לתקלה דמשקין בלעו וטמאין מימ' הא חזי לילוף אע"פ דחיישי' לתקלה ומצי' רש"י לעיל דף לב ע"א ז"ע: ברום"ו ד"ה לאימת וכו' אין ספקל הבש"ה. עין כריתות יג ע"א מוס' ד"ה כיון:

## מוסף תוספות

א. דומיא דלטמא אחרים דבעינן כביצה כיון דהכשר מוטא עליה. מוס' ר"פ. ב. אלמא ס"ל דבין לטומאת עצמן בין לטומאת אחרים בעינן כביצה. מי רי"ן.

## רבינו הגנאל (המשך)

שחט זייתים וענבים כביצה מכונת טהור אע"פ שנגע בהן וטמאן, ואי אמרת נטמאו גם המשקין, אמאי תנן טהור. ומשנינן אליבא דרב חסדא בשלא הוכשרו ולא טמאן מנג טמא מת, אימת מטמו לבי מחבשוו מן המשקה דמסחטי מנייהו, בתר דסחטו מיניהו כל דהו צבר ליה שיעורא דביצה, דהא כביצה מכונת הוה, וכיון דצביר מכביצה לא מיטמו. אבל הני ענבים דאמר ר' יוחנן דאי הוכשרו דהא נטמאו קאמר, דאי לא תימא הכי דמשקה בענבים בליעי, הא דתניא דלא למה זה דומה לתרומת תוחים וענבים

שנטמאת שאין לו בה היתר אכילה ולא היתר הסקה כלל, אמאי לית ליה, והא אי דרך להו פחות פחות מכביצה שרו בשתייה. אמר רבא והיא גזירה היא משום דחיישין דלמא אתי ליידי תקלה, כלומר יאכלם כמות שהם. או יסחטם יתיר מכביצה. מתיב עליה אביי ומי חיישין לתקלה והתניא מדליקין בפת ובשמן של תרומה שנטמאת, ואי חיישין דלמא אתי ליידי תקלה הכי שרינן ליה. ושינן פת ודוקא לבין העצים, שמן נמי רמי ליה בכלי מאוס, וכיון דמאיס לא אתי למיכל מנייהו.

# כל שעה פרק שני פסחים

## לד.

### עין משפט נר מצוה

קב א מ"י פ"א מהל' תרומות הל' כג:  
 קב ב שם הלכה א':  
 קב ג מ"י פ"ו מהל' משער הלכה ו'  
 קב ד מ"י פ"א מהל' תרומות הלכה כג:  
 קו ה מ"י פ"ט מהל' פסולי מוקדשין הלכה ד:  
 קו ו מ"י פ"ב מהל' בית הבחירה הל' יד:

### לעזי רש"י

ציבורי"ש גיבורי"ט.  
 בצלצלים בצללים קטנים.

### רבינו חננאל

וכן חיישי' סליקתא ונאיסאתא שרי לארלוקי בהו, אבל חיישי' שפירין וכיוצא בהן דחיישינן דלמא אכיל להו וכן תותין ועבבין. דאחי לידו תקלה לא משהינן להו. וכן אבא שאול גבל של בית רבי היה מחמם חמין בחיטין של תרומה שליקתא ומאיסאתא כדי ללוש עיסה בטוהרה. בעי רבה בר מנחם מאביי ורב חננינו בני אבין הא דתנן בפ"ט דתרומות [מ"ז]. שחילי תרומה שנטמאו ושתינן טהור מלמטא ואסורין מלאכול עד שיגום את האוכל, וכיון ששהיר אבאי אסורין לאכול. א"ל הכי אמר רבה אסור לזרים, כלומר תרומה הן ובקדושתן קיימי. אמרו לו מאי קמ"ל דגידולי תרומה הן, התינוא גידולי תרומה תרומה, וכי תימא בגידולי גידולין עסקינן כגון שקיצין הגידולין וחזרו ערו וצמחו ודברו שאין זרעו כלה, הא נמי תנינא (ל) דתנן גידולי תרומה (תרומה) הן גידולי גידולין (גידולין) חילין, ואוקימנא בדבר שזרעו כלה, אבל דבר שאין זרעו כלה, כגון הלוף והשום והבצלים. אמר להו הכי א"ר ששת אסור לכהנים, מ"ט הואיל ונפטלו בהיסח הדעת, כלומר כיון שנטמאו היסח דעתו מהן ונפטלו. ואמרין התינוא למאן דאמר היסח הדעת פסול הגוף הואי, כלומר הרי הוא כבשר חזירי שאין לו היתר לעולם. אלא למאן דאמר היסח הדעת פסול טומאה הואי אמאי אסורין לא יהא הטפל חמור מן העיקר, ואם טהור מטומאתו [אמאי] לא יהו מותרין מפסול טומאה, ונדרו גם דבריה. ודורנו לברר מחלוקת ר' יוחנן ור'ש לקיש, דאיתמר ר' יוחנן אמר היסח הדעת פסול טומאה הואי שאם יבא אליו ויטהר שומעין לו, ור' שמעון בן לקיש אמר פסול הגוף הואי שאפילו יבוא אליו ויטהר אין שומעין לו. ומותיב ליה ר' יוחנן מהא דתניא בסוף תמורה ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר לול קטן היה בין כבש למזבח למעובר של כבש ששם היו זורקין פסולי חטאת העוף כדי שתעובר צורתן לבית השרפה, כיון שנפטל היסח דעתו ממנו. הניחא לדידי דאמינא פסול טומאה הוא משום הכי בעי עיבור צורה, אלא לדידך דאמרת פסול הגוף הוא למה ליה עיבור צורה, התנן זה הכלל

**בשליקתא ומאיסתא.** קצת נראה דוקא שהן כבר מאוסות מותר להשתותן אבל למאס אסור דבמזך כך אחי ציה לדי תקלה כמו דזריכת ענבים דבפרק הלוקח בזהמה (בכורות דף כג.) אמרינן סאה תרומה טמאה שנפלה למוך חולין טהורים ר"א אומר תרוס ותרקב וצמט' תרומות צפ"ה גרסינן תרוס ותרקב ואומר ר"ת דצמאסתא תשרף ויהנה ממנו בשעת שריפה: **מחמין** לו חמין בחיטין של תרומה. אור"ת דלכהניס של בית רבי היו עושין דלישראל לא שריא אלא הנאה שאינה של כילוי כמו עירוב דמערבין לישראל צמורה אצל הנאה של כילוי כגון להכיל לצממה או להדליק אסור לישראל כדאמרינן צפ"ק דמס' ע"ו (טו.)<sup>א</sup> כהן ששכר פרה מישראל לא יאכלנה כרשיני תרומה וצמסכת תרומות (פ"א משנה י') נמי אמרי' מדליקין צמתי כנסיות וצמתי מדרשות צמנן של תרומה שנטמא כרשות הן פירוש אס יש שם כהן דער נלחד נה לנאה ור"י אומר טעמא משום דדרשינן משמרת תרומתי מה תרומה טהורה וכו' ומה טהורה דוקא לכהן אף טמאה דוקא לכהן וצממאה ליכא אלא הדלקת: **מחרין** מלמטא. תימה לר"י דצפ"ק קמא דשבת (דף ק:.) מסקינן דהיינו טעמא דגורו גידולי תרומה תרומה משום תרומה ומעשר ציד כהן פ"י שלא ישהה אותה לזריעה והשמת כיון דטהרו ישהה אותה לזריעה כדי לטהרה ואומר ר"י דמשום ריח פורתא לא ישהה אותה מאחר שעדיין היא תרומה<sup>א</sup> ולא נעשית חולין הקשה רבינו נסים גאון דתניא צמספתא<sup>ב</sup> גידולי תרומה ומעשר שני הרי הן כחולין ומנא תירין צירושלמי דמסכת תרומות דהרי הן כחולין היינו להתייב צלקט ושכמה ופאה ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין אותן אלא שאסורין לזרים והיינו דתניא עניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים דמי תרומה וטעמא לפי שדמאורייתא אין תרומה ומעשר חייצין צלקט שמה ופאה ולא אחי גזירה דרצנן ומפקע ליה ועוד הקשה הר"ר משה נצריי"ש דתנן צמסכת בכורים (פ"ב מ"ג) יש שמעשר ובכורים מה שאין כן בתרומה שהמעשר ובכורים גידולין אסורים מלאכול בתרומה משמע גידולי תרומה שרו לזרים מיהו בלאו הכי לא א"ש ליטנא אף לזרים מייבצי ליה למימר ונראה דזרים דהתם<sup>א</sup> היינו נכרים וכן משמע צירושלמי: **גידולין** גידולין. פירש ריב"א דגידולים היינו גידולי ראשון מן הזרע ואח"כ חזר ונטע אותן גידולים זהו גידולי גידולין ומציא ראייה מירושלמי דמסיק התם אגידולי גידולין משיעשו שני גרונות דהיינו צכה"ג שזרע ונלקט שתי פעמים ולפ"ה הכל הוא גידול ראשון ומה שפ"ה דשומין הוא דבר שזרעו כלה לא משמע הכי דצמסכת תרומות תנן צפ"ט (מ"ו) אחיזה דבר שאין זרעו כלה הלוף והשום והבצלים: **פסול** הגוף הוי. תימה דלעיל (דף כ:.) אמרינן אס היסח דמקום המונגע יניחנה במקום התורפה ואמרי' גרמא אין צידים לא ואמאי אין מותר לשורפה מיד כשמסית דעתו ממנה: **ל"ה** עיבור צורה. קשה לר"י דילמא האי פסול היינו צדס וצבעלים דבעי עיבור לורה וי"ל מ"מ אחר שזרק צולו יש צו היסח הדעת<sup>א</sup> הר"ר אלחנן: **שם**

**בשליקתא ומאיסתא.** לאחר שנטמאו שולקין ואח"כ זורקין לזין העצים והן נמאסות ורב הונא חייש דלמא אכיל להו מקמי דלישלקיניהו או שעה ששולקין: והיו מחמין לו חמין צמטין של תרומה טמאה. שהיו לוקחין אותם מכהנים צוול: לנוש צהן עיסה צטברה. כלומר אע"פ שרבי אוכל חולין בטרהה היה לא חייש דילמא נגעו בני חטים טמאים צעיסה דצטלו להו מתורת אוכל ולא מטמאו: סנו תרומות. מס' תרומות: מאי אמרינן. חידוש וטעמא בתרומות שאתם שונים צבית אדם גדול כרצה: שסילי תרומה. כגון שחילי כרוב וכרשינן: עטרו **מנטמא**. אחרים שחיבורן לקרקע בטלן מתורת אוכל: ואסורין מלאכול. וקא ס"ד משום טומאה ולכהנים: אסורים לזרים. דלא אמרינן פקע שם תרומה מיינייהו: ומאי קא משמע לן גידולי תרומה כתרומה. אפילו דצבר שזרעו כלה כגון חייטין או ללעות שומין תנינא: וכי סימא. האי אסורין מלאכול דצבר שאין זרעו כלה קאמר כגון צללים דקיס שקורין לציב"ש וכשפותלים אחת אחת לצדה הן נוספות ומתחברות ששה וד' יחד. והיינו גידולי גידולין אותן הנוספות עליהן שלא היו תרומה מעולם וגידולין עלמנן כגון שחילי כרוב שהולכים ומרחיבין העלין הרשאים וצדים החדשים העולין בקלה הוו גידולי גידולים: הטבל גידוליו מוסרין. אע"פ שנתמרח בכרי והוקבע למעשר וכל עליו שם טבל זרעו ולא הפרש מעשרותיו תחלה ולמנא ונגמר וקלרו מותר לאכילת עראי עד שימרח בכרי ואף על גב דגידולי תרומה תרומה מדרבנן הוא ולחומרם שלא להפקיד את הכהנים אבל גידולי טבל חולין הן והרי הן כשקורין כשאר תבואה ואוכל מהן עראי עד שימרחם: צהיפס הדעת. כשנטמאו מתחלה היסח דעתו מהם שוב מלשומרן ונפסלין בהיסח הדעת דכתיב גבי תרומה (במדבר יח) את משמרת תרומותי עבד לך הן שימור ולא תסח דעתך: פסול הגוף הוי. מעלה היא בקדשים שנפסלין צדק ושם פסול הוא לעצמו ואפילו יבוא אליה ויאמר שלא נטמאו כל אותן הימים שהסח דעתו מהן אין שומעין לו: שפיר. משום הכי אסורין שאין שחילתן מועלת להן להסיר שם פסול מפליהן: אלא נמ"ד. כל מה שקדשים נפסלין צהיפס הדעת

(א) ועי' מוספתא צ"ק קטו: קטו. ד"ה אחי לדי תקלה וכי דרב הונא נמי מורה צוה, (ב) תרומות פ"ט משנה א', (ג) ר"מ מוקדשין זה, (ד) שבת פ"ז: תרומות פ"ט מ"ד נדרים פ"ה, (ה) ג"ז שם, (ו) מוספתא דנדרים פ"ו ה"ג, (ז) (ל) נקמן עו. ועי' (ח) ג"ל והתיב, (ט) [מוספתא פ"ו ה"ו], (י) וכן צממאה תרומות פ"א משנה ט', (י) וישין מוספתא יבמות ט': ד"ה לא וכו' מנאכל באוירן ומוס' לעיל ט'. ד"ה כדי ומוס' שבת ט'. ד"ה אין מדליקין ומוס' מנחות ט': ד"ה כדי שמה, (י) וצטברות פ"א ה"ה, (י) ע"י מהרש"א.

### גהות הב"ח

(א) גביהו ושמך טהור מלמטא וכה"כ נכש"י:

### מוסף רש"י

גידולי תרומה. אס זרעה, ופסולי דבר שזרעו כלה כגון תבואה וקטנית (שבת פ"ד).

### מוסף תוספות

א. דהרומה דמיה מועטין. מוס' ה"ל"ש. ב. ולמה צריך להמירין עד לחזר שתעבור צורתו. שם.

(א) ג"י אמת ה' לו לרבינו ז"ל כאן דמיימי ממזומה גופא שם צמשה ד' והוא יומר ממוחזר מני דיקן.

קח א מיי פ"ד מהל' ק"פ הלכה ג:  
קב ב מיי פ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה ג:  
ק"ג מיי פ"ו מהלכות אסורי מצוה ה' ו:  
ק"ד ד ע"ש הלכה ח:  
ק"ה ג' מיי פ"ב מהל' מרומות הלכה א':

מוסף רש"י

כל שפסולו בגופו. כגון פגול טמא טמא ויולא ישרף מיד. וכן ק"ד להמתין (ק"טו ע"ג). כדם ובבעלים. כגון נשך הדם וכן פסח שמו בעלים או נטמאו אחר זריקה, דעשו פסח כשר הוא אלא ש"ן אולתן (ע"ט). תעבור צורתן. ימתי לו עד שמעבר ממנו זורת כשר, דמין דלץ פסולו ממנו לא שפיקו קדשים צמיון, ועיור זרה הוא פסול לניה, דהוא ליה פסולו צנופו (ע"ט). אפילו פיגול. דקסל ממנו הוא ופסול דאורייתא הוא (מנחות ג). בארעא דהשוכה. צנופו ש"ה מלאה (וי"ט ב). דבכל עמוקה היא דכמיז ויעשה (מד) האומר לזולה פרות (מנחות ג). דורכן פרות פחות מכביצה. פחות מכזית. אולת טמא אין ממנו אחרים (ק"ע ג). שתהא חיותן בכלי. אלא יעול מן הענין ככלי אחר וימן לתוך זה, אלא ככלי זה נטמא מן הענין (סוטה טז).

רבינו הגאון

כל שפסולו בגופו ישרף מיד בדם ובבעלים תעבור צורתו, כלומר כל זמן שיחבן שיאכל מניחין אותו שפא יבוא אליהו ויתרנו באכילה עד שיסריח וישתנה מצורת בשר שאי אפשר להאכל כלל ויצא לשרפה. קתני מיהא כל שפסולו בגופו ישרף מיד. פירוש לול אוריב כמו ובולין יעלו. וענין האי תנא סבר אפילו פגול שאינו מרצה לעולם והוא דמיא פסול הגוף שגון עיבור צורה דילין עון מנתן. ותוב מתיב עליה מהא, שנטמא הבשר או נפסל או יצא הדין לקדש בו. קתני מיהא אם זרק הורצה וכי פסול הגוף בר הרצאה הוא. ומשני רבי שמעון בן לקיש מאי נפסל דקתני נפסל בטבוליוס, דלא מסח דעתיה ותרי גוני טומאה הוי. ר' ירמיה פשטי ליה לבעיא דרבה בר מתנה מהא דאמר ריש לקיש מי הוצא שנטמאו השיקן במים ואחר כך הקדישן טהורין, הקדישן שנטמאו ואחר כך השיקן טמאין. פירוש ריבז משיקן ונתנה בכלי גללים או בכלי אבנים או בכלי אדמה. ומלא אותו הכלי מן המים ומטבילין במי מקוה כרי שיהיו מי מקוה צפין עליו, ועלתה להם טהרה, ותינו השקתן וכן פירשוהו ביום טוב. פירוש ושיקתן במי מקוה לטהרן, ואע"פ שנטמאו תחת המים שנטמאו כאלו ודועים הם במקוה לא עלתה להם טהרה. שאין הוריעה מטהרת בהקדש, כך שתיילי תרומה אע"פ ששיקתן וורען בקרקע לא עלתה להם הטהרה. ומאי אסורה אסורה לכתובים. א"ל אביי לרב דימי בקדושת כלי קאמרת, כגון אילי מי התג וכיוצא בהן שעקדשו בכלי הקדש, ועבדו בהן רבנן מעלה שאין זריעה מטהרת בהקדש שעקדשו בכלי

כל שפסולו בגופו. פסול ודאי ובזכר עגמו ישרף מיד: כדס. כגון נשפך הדם: ובבעלים. כגון נטמאו בעלים והפסח קיים ואין כאן מי שיאכלנו. ודס אע"פ שפסול גמור הוא אפילו הכי הואיל ואינו כבשר עגמו צורה: סנה דבי רבה בר אבוב. עיקר מילתא לא ידענא היכא וטעמא דמילתיה כזכר זולין: אפילו פיגול. שפסול הגוף הוא טעון עיבור זורה והכא לא מצי לשנויי כדמשני לקמיה מאי פסולי טהרות העוף שנפסלו בצטול יום דהיינו טומאה וזורה למה לי: רבי אליעזר אומר ירוק. את הדם. ר' אליעזר לטעמיה דאמר כזכר זולין: דס אף על פי שאין בשר: רבי יהושע אומר לא ירוק. ר' יהושע לטעמיה דאמר אס אין בשר אין דס ויאל חוץ לקלעים כבשר קדשי הקדשים קאמר שמחיה שלהן חומת עורה כדכתיב כזולה: כזכר אהל מועד יאכלו ואס יאלת נפסלת כדליפתין: כזכר זולין מאל הקודש פנימיה: מאי נפסל לאו כהיסח הדעת. בתמיה. לכיון דתנא נטמא ויאל מאי פסול איכא מו אי נפסל בעצודת דס כגון כמחשבת חוץ למקומו וחזן לזמנו לא קרי נפסל בשר שהרי אף הדם נפסל וזכה לא נימא ר' אליעזר ירוק: אי אמרם כשלמא פסול חשש טומאה הוא משום הכי דאפילו נטמא ודאי ואע"ג דטומאה פסול הגוף הוי מרצה לין ולכתחלה לא ירוק דקא סבר ריזוי לין דיעבד הוא ויולא אע"ג דלא מהני ליה לין הולצה דיעבד דאע"ג דרבי יהושע צעי תרמי דס ובשר מיהו הואיל והבשר צעין ופסול יולא פסול מחמת דבר אחר הוא חשבינן ליה פסול חסרון מחילות דפרק קמא דמנחות בסופו: איכא למימר דיעבד הולצה: אלא אי. היסח הדעת פסול הגוף הוא ולין נמי לא מרצי עליה אמאי הולצה: אלא אי אמרם פסול הגוף הוי אמאי הולצה ולא גרסינן פסול הגוף מי קא מרצי לין. דהא פסול יולא נמי לא מרצי לין כדאמרין דפרק קמא דמנחות פה אלא חוץ ואלו נטמא ויאל מאי פסול אלא חוץ וטעמא משום לין: אמרם קמיה דר' ירמיה הא דרז ששת לעיל דאסורין מלאכול משום היסח הדעת הוא: שמעמא

כל שפסולו בגופו ישרף מיד בדם ובבעלים תעבור צורתן ויוצאין לבית השריפה א"ל האי תנא תנא דבי רבה בר אבוב הוא דאמר אפילו פיגול טעון עיבור צורה איתביה נטמאו או שנפסל הבשר או שיצא חוץ לקלעים רבי אליעזר אומר ירוק רבי יהושע אומר בלא ירוק ומורה רבי יהושע שאם זרק הורצה מאי נפסל לאו בהיסח הדעת אי אמרת בשלמא פסולי טומאה הוי היינו דמשכחת לה דמרצי ציין אלא אי אמרת פסול הגוף הוי אמאי הורצה (ציין) מאי נפסל נפסל בטבול יום אי הכי היינו טמא תרי גוני טמא כי סליק רבין אמרה לשמעתיא קמיה דר' ירמיה ואמר בבליא טפשא משום דיתבי בארעא דחשוכא אמריתון שמעתתא דמחשכו לא שמיע לכו הא דרבי שמעון בן לקיש משמיה דר' אושעיא ימי ההג שנמאמו השיקן ואחר כך הקדישן טהורין והקדישן ואח"כ השיקן טמאים מכדי זריעה נינהו מה לי השיקן ואח"כ הקדישן ואחר כך השיקן אלמא ר' אין זריעה להקדש הכא נמי אין זריעה לתרומה יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה אביי הקדישן בכלי קאמר אבל בפה לא עבוד רבנן מעלה או דילמא בפה נמי עבוד רבנן מעלה אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דאמר ר' אבהו אמר רבי יוחנן ענבים שנמאמו דרבין ואח"כ הקדישן טהורים הקדישן ואח"כ דרבין טמאין והא ענבים דקדושת פה נינהו ואפילו הכי עבוד רבנן מעלה אמר רב יוסף ענבים קאמרת הכא בענבים של תרומה עסקינן דקדושת פה דידהו כקדושת כלי דמיא אבל הני דבעי כלי בפה לא עבוד רבנן מעלה דרבין ואפילו טובא ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן ענבים שנמאמו דורכן פחות פחות מכביצה איבעית אימא הכא נמי פחות פחות מכביצה ואבע"א התם דנגעו להו בראשון דהוו להו אינהו שני הכא דנגעו בשני דהוו להו שלישי א' אמר רבא אף אגן נמי תנינא ונתן עליו מים חיים אל כלי שתהא חיותן בכלי ונתן אלמא תלושין נינהו והא מחוברין נינהו אלא

כל שפסולו בגופו ישרף מיד בדם ובבעלים תעבור צורתן ויוצאין לבית השריפה א"ל האי תנא תנא דבי רבה בר אבוב הוא דאמר אפילו פיגול טעון עיבור צורה איתביה נטמאו או שנפסל הבשר או שיצא חוץ לקלעים רבי אליעזר אומר ירוק רבי יהושע אומר בלא ירוק ומורה רבי יהושע שאם זרק הורצה מאי נפסל לאו בהיסח הדעת. בתמיה. לכיון דתנא נטמא ויאל מאי פסול איכא מו אי נפסל בעצודת דס כגון כמחשבת חוץ למקומו וחזן לזמנו לא קרי נפסל בשר שהרי אף הדם נפסל וזכה לא נימא ר' אליעזר ירוק: אי אמרם כשלמא פסול חשש טומאה הוא משום הכי דאפילו נטמא ודאי ואע"ג דטומאה פסול הגוף הוי מרצה לין ולכתחלה לא ירוק דקא סבר ריזוי לין דיעבד הוא ויולא אע"ג דלא מהני ליה לין הולצה דיעבד דאע"ג דרבי יהושע צעי תרמי דס ובשר מיהו הואיל והבשר צעין ופסול יולא פסול מחמת דבר אחר הוא חשבינן ליה פסול חסרון מחילות דפרק קמא דמנחות בסופו: איכא למימר דיעבד הולצה: אלא אי. היסח הדעת פסול הגוף הוא ולין נמי לא מרצי עליה אמאי הולצה: אלא אי אמרם פסול הגוף הוי אמאי הולצה ולא גרסינן פסול הגוף מי קא מרצי לין. דהא פסול יולא נמי לא מרצי לין כדאמרין דפרק קמא דמנחות פה אלא חוץ ואלו נטמא ויאל מאי פסול אלא חוץ וטעמא משום לין: אמרם קמיה דר' ירמיה הא דרז ששת לעיל דאסורין מלאכול משום היסח הדעת הוא: שמעמא

א) לקמן ע"ג פ"ג (ט) ג"ז שם מנחות ג' א) לקמן ע"ג (ז) וזמנים ק"ד, ט) ל"ג, ט) יומא ג' וזמנים ט: מנחות ג' א) (ע"ג ל"ג): ט) סוטה טז: ט) (לקמן פ"ג: ט) (לקמן ע"ג, ט) (ש"ס: ט) (ויקרא ו), ט) (לקמן פ"ג: ט) (ויקרא ו), ט) (דף י"ג, ט) (זמנים פ"ג):

תורה אור השלם

1. ויקרא לטמא מעפר שרפת הטהרת ונתן עקלי מים חיים אל כלי: במדבר י"ז

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ונתן ובי' ופ"ה הדוק. עיין בר"ש פ"ט מ"ג דפרה:

הגהות מהר"ב

א) נביא אמר רבא אף אגן נמי מניח יוצא דאי צ"ע דעל זה לא שייך אף אגן נמי מניח מין דלתי צנופו הבטיחא אלא סתמא דש"ס אמרו אגל בתמורה י"ב ע"ב למה ק" וזמ"ש שם צנופו יעש"ה כי ש"ס שלנו אינו אגל מלאתי ק" צינופו נמו מש"ס:

מוסף תוספות

א. וכיון דקסבר דרויקה מרעלה בפסול יוצא דאי מרצה הצ"ח. מוס' ד"ט. ב. אפי' חייבין למים חשיבי כתלושין ואין וזיעתן מטהרתן. מוס' הרא"ש.

רבינו הגאון

הקדש, אבל אם הקדישו קודשה בפה שאמר זה קדש ועדיין לא בא בכלי קדש הא מביעי ליי, אין יש לו זו המעלה שהרי כבר נקדשו או לא. אמר לו זו בהדיא לא שמעתי כיוצא בה שמעתי, דאמר רבא בר חנה אמר ר' יוחנן ענבים שנמאמו דרבין ואח"כ הקדישן טהורין, הקדישן ואח"כ דרבין טמאין, הרי ענבים הללו קדושת פה נינהו שעדיין לא באו בכלי, כי עדיין אינם יין להנסך, ואפילו הכי עבוד להו מעלה. ודחיי רב יוסף ואמר, הני ענבים דאמר רבי יוחנן ענבים דתורומה הן קדושת פה ידדוהו קודשה גמורה היא, וכיון שאמר הרי אלו תרומה כקדושת כלי דמיא קדושתן, אבל קדש דבעי כלי כגון יסוך המים וניסוך הין ויכיצא בו, בפה בלא קדושת כלי לא עשו בהן מעלה. ואקשינן אהא ומי אמר ר' יוחנן הכי ענבים שנמאמו דורכן ורבין דקתני נמי פחות פחות מכביצה. איבעית אימא התם דאמר רבי יוחנן פחות פחות

דמחשקן. כשאין יודעין טעמו של דבר צודין מלגס טעם שאינו: אסרא דמחשקא. צל עמוקה: לא שמיע לנו כו'. ומכאן יכולין ללמוד טעמה של משנה דאסורין מלאכול משום מעלה דאף על גב דמהניא זריעה לחולין עבוד רבנן מעלה ללא תהני לתרומה להעלות לה טהרה גמורה להיטר אכילה ומיהו מלטמא כהו דלהא לא עבוד מעלה: מי החג. כגון של יסוך המים שצבת שבחן החג היו ממלאין אותו מערב ומים וכשנטמאו אין יכולין לילך ולמלאות מן השילוט צצבת וטורח הוא למלאות מצור הגדול בגלגל והלך והשיקס צצמת המים שצברה ומים סלקא להו השקה דזו היא זריעתן משעברו עליהן מי המקוה ונעשה מיצור וצטלו: ואח"כ הקדישן. שעדיין לא קרא עליהן אם שם לא קידשו בכלי שרת טהורין: אין זריעה להקדש. לטהרו צכך דמעלה עשו בקדשים הכא נמי אין זריעה לתרומה דמעלה עשו: להא שמעמא. דרבי אושעיא: הקדישן צצלי שרם קאמרם. לכיון דקדושין הן קדושת הגוף שעדיניהו להו רבנן מעלה אצל משום קדושת פה דמלאן בכלי חול לשם חג לא עבדי להו מעלה ומנהיג להו השקה: זו לא שמעתי. צמעלה זו דזריעה לא שמעתי אם צצלי אצל צמעלה אחרת שמעתי דאף בקדושת פה עבדו רבנן ואיכא למילף מינה דהוא הדין לכל מעלות שבקודש: דרבין ואחר כך הקדישן טהורין. לנסכים. ור' יוחנן לטעמיה דאמר לעיל ג' א': משקין מיפקד פקדין ולא קבילי טומאה עם האוכל. ולקמיה מפרש היכי דריך להו: הקדישן ואח"כ דרבין טמאין. קא ס"ד הקדישן יינו לנסכים: טמאין. דעבוד רבנן מעלה בקדשים דמיטמא משקה עם האוכל ולא אמרינן צהו משקין מיפקד פקדי. והא ענבים קדושת פה הן דאי נמי נתן לכלי אין כלי מקדשן דאין כלי שרת מקדשין אלא דבר הראוי לו כדילפינן צצחיות קדשים. גבי מוצב שנאמר (שמות כט) כל הנוגע צמוצב יקדש שומע אני צין ראי צין שאינו ראי תלמוד לומר עולה וכלי שרת דומיא דמוצב נפקא לן התם: צענבים של תרומה. והאי הקדישן קדושת תרומה קאמר דבתרומה לא שייכא קדושת כלי לא ציין ולא צענבים: אצל בני. מי החג: דרבין ואפילו טוצב. לעיל קמהדר. אמרת דרבין ואחר כך הקדישן טהורין ואפילו טוצב צצת אחת צממיה והא אמרת לעיל פחות פחות מכביצה דאי יותר הא איטמו משקין צצביה מניית טיפה ראשונה טומאת האוכל שהרי יש צה כשיעור: הכי גרסינן אי צענים אימא הכא נמי צפחות מכביצה וחי צענים אימא ההם דבעינן פחות מכביצה שנגעו ענבים צראשון. כגון טמא שרץ או טמא צבילה וכל שכן טמא מת לכיון דהוו ענבים שני טמאין את המשקין צצביה משיצאת טיפה ראשונה ואף על פי שהן חולין דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה. ושני עושה שלישי בתרומה לא גרסינן דהא צחולין דאי צממיה הא אמרן דעבוד מעלה שנטמא משקה עם האוכל: הכא דנגעו. ענבים צצני דהוו להו שלישי ענבים שנעשו על טהרת תרומה משכחת צהו שלישי הלכך דרבין ואחר כך הקדישן שקרא להן שם תרומה טהורין ואפילו דרך הרצה יחד שהאוכל שלישי לא עשה למשקה כלום ומתחלה לא נטמאו עם האוכל דקודם קריית שם לא עבוד מעלה הקדישן לתרומה ואח"כ דרבין טמאין דמקריאת שם חלה המעלה עליהן ונעשה המשקין כאוכל הכל אחד: אף אגן נמי סניגא. דעבוד רבנן מעלה בקדשים ואפילו בקדושת פה: שפאה חיוסן צצלי. צאזמו כלי עגמו שהאז מקדש צו מי חטאת צאצפרן כריך למלאותו מן המעין ולא ימלאם בכלי אחר ויערם לתוך זה וכתב ונתן דמשמע תלושין דמותר למלאותו בכלי אחר ויערם לתוך זה: אלא

מכביצה, דנטמאו בוולד ראשון דהוו ענבים שני, ושני עושה שלישי בתרומה, לפיכך דורכן פחות פחות מכביצה, והני דורכן כולן כאחד כגון שנטמאו בוולד שני, דהוו להו ענבים שלישי, ואין שלישי עושה רביעי בתרומה. אמר רבא אף אגן נמי תנינא, דבקדושת כלי עבדו בהו מעלה, דכתיב ונתן עליו מים חיים אל כלי שתהא חיותן בכלי, מדקאמר ונתן אלמא (עיקרן) (דעקורין) מן המעין הן ותלושין נינהו, והרי קרי להו מים חיים אל כלי אלמא מחוברין נינהו.

מקוה ותינו השקתן וכן פירשוהו ביום טוב. פירוש ושיקתן במי מקוה לטהרן, ואע"פ שנטמאו תחת המים שנטמאו כאלו ודועים הם במקוה לא עלתה להם טהרה. שאין הוריעה מטהרת בהקדש, כך שתיילי תרומה אע"פ ששיקתן וורען בקרקע לא עלתה להם הטהרה. ומאי אסורה אסורה לכתובים. א"ל אביי לרב דימי בקדושת כלי קאמרת, כגון אילי מי התג וכיוצא בהן שעקדשו בכלי הקדש, ועבדו בהן רבנן מעלה שאין זריעה מטהרת בהקדש שעקדשו בכלי

(א) נדה ע"ל: ימות עד: (נגעם פ"ד מ"ג, ב) (ע"י חו"ט) לעיל י"ט. ד"ה אלמלא ויזמר מואר במו חגיגה כג: ד"ה וה"ל, א) חולין לו: (לעיל כד: ע"ש זכמים לד. מו:.) ד) [ע"ש תוספות זכמים לד. ד"ה ואפ"ה ותק' מנחות כ"א. ד"ה ילאון, ה) מנחות ע"ה, (ו) [ע"י פירוש"י דהכ"ה ד"ה מן חיוון וכו' וע"י פירוש"י מנחות דף ע"ב ד"ה סומא] (ז) מנחות ע"ה: (ח) [זכרות לו. לקמן ק"ד:.] ט) [תוספתא דהלה יוש פרק א'.] י) גס זה שם, י) חולין ק"ה, (ג) [ע"י פירוש"י שבת קמ"ג:.] (ד) כס"א: רמנאל, (ו) [שפוט"ט טו,]

גליון הש"ם

נברא אלא מעלה. ע"י משנה למלך פ"ג הלכה ח מהלכות פסולי הנוקדים:

הנהגות מהר"ב

רנשבורג  
א) רש"י ד"ה חייבת חלה וכו' אורח מני לחם הוא. ב) ק"ל רמנא נמי לחם הוא:

לעני רש"י

אביי"א. שיבולת-שועל. שייגל"א. שיפון. איששילט"א. כוסמת. אביי"א. שיבולת-שועל. גייל"א. קצה (צמח). אישדנייל"א. עשב בר הצומח בשרות שיפון. מק"י [מ"ק]. ברג. דישטינפרי"ר. להשרות.

מוסף רש"י

והבשר לרבות את העצים ולבונה. והבשר יתירה הוא דהא רישא דקרא בשבט משתק, לרבות ע"ש ולבונה לקבל טומאת אוכלין (חולין לו) לטומאת עלמן, דחייבת הקודש מאכרתם לשינוהו אוכלא וע"ג דהני לאו בני אכליה נינהו (זבחים ט"ד) דע"י השתעבד מוקבלים טומאה, מדרבנן היא משום חייבת הקודש וקרא אסתכתא בעלמא דהא ע"ש בעלמא לא מוקבל טומאה (מנחות כ"א). וקב: וחולין לו.) כוסמין מין חייטין. לעני חלה אלתרין, כדלמדין ממכתת חלה החיטין אין מלטרפין ע"ש הכל חוץ מן הכוסמין, העשירי מלטרפין ע"ש הכל חוץ מן החיטין (מנחות לו). דרדקי. חטוים שלא היטבו למכרה (שבת קס"ה).

כל שעה פרק שני פסחים

לה.

עין משפט  
נר מצוה

ק"ב א מ"י פ"ג מה"ל סמג לאון נסד: ק"ב ב מ"י פ"ג מה"ל מרומות הלכה ב סמג לאון רט: ק"ד ג מ"י פ"ג מה"ל אסורי מצת הלכה ב: ח: ק"ב ד מ"י פ"ה מה"ל מ"ו"ע הל' א פ"ו הלכה ד פמג לאון ע"י טו"ש"ע א"ח ס"ח סמג ספ"ק פ"ה: ח: ק"ב ה מ"י שם פ"ו מה"ל מ"ו"ע פ"ה פ"ה הלכה ב טו"ש"ע שם וטו"ש"ע י"ד ס"ח סמג ספ"ק פ"ה: ק"ו ו מ"י פ"ה מה"ל מ"ו"ע הל' ב פ"ו הלכה ד פמג לאון ע"י טו"ש"ע א"ח סימן סמג ספ"ק פ"ה: ח (מ"י פ"ה מה"ל מ"ו"ע הל' א):

תורה אור השלם

1. והבשר אשר יצא בכל קטנה לא יאכל באש ישרף והבשר כל שחור יאכל בשור: ויקרא ז יט 2. לא תאכל עקלי חמץ שבעת ימים תאכל עקלי מצות לחם עני כחן בחפזו יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: דברים טו ג

מוסף תוספות

א. דמצטרפי להשלים זה עם זה כשיעור, [אבל לענין תרומה לא מצטרפין]. מוס' י"פ.

רבינו חננאל

אלא מעלה עשו בהן, דאע"ג והן בבלי והן בתוך המעין נקראים חיים, וכי האי גונא בחולין לא מדטמט, דכתיב אך עפ"ן ובור מקוה מים יהא טהור, והבא כמי חטאת כיון שהן בבלי מיטמאין ואין חבורן במעין (א) מטהרין. הני מעלה. וב שמי אמר מהא טבל ועלה אוכל במעשר, העריב שמשו אוכל בתרומה (ב) אמאי בעי הערב שמש והא טהור הוא, אלא מעלה. וב אשי אמר מהא, והבשר לרבות עצים ולבונה, בני קבלי טומאה ניהו, אלא מעלה עשו, הכא נמי מעלה עשו. מתני' אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחטמים בשעורים כו'. הני אין אבל אורז ודוחן אם יעשה מהן מצה אינו יוצא מנא לן, ופשטין ליה

**בוסמין** מין חיטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין. רש"י פירש לענין דאין תורמין ממין על שאין מינו ור"י אומר דבמנחות צפרק ר' ישמעאל (דף ע.) מוכח צהדיא דצרייתא לענין חלה מיתני"א יש מקשין דתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ב) החיטה אינה מלטרפת ע"ש הכל חוץ מן הכוסמין והשעורין אלמלא כוסמין צהדי שעורין שפיר דמי ואומר ר"י דכוסמין מין חיטין כלומר אף מין חיטין וכל שכן מין שעורין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין ולא מין חטין והא דתניא התם צריש המסכת חמשה דברים חייבין חלה החיטין והשעורין והכוסמין ושיבולת שועל ושיפון הרי אלו חייבין חלה ומלטרפין זה עם זה ואומר ר"י דמשני צירושלמי כאן צנשוך וכאן צנלו פ"י צנשוך שכל אחת ואחת נעשה עיסה בפני עצמה ואחר כן נשכו ונתחברו יחד התם ודאי אין מלטרפין כולם אלא כמו שפורשין צנלו שכל הקמחים ילושים יחד ועשו מהן עיסה צהדיא כולם מלטרפים דחשיבין כולם כאחד: ומי

חיטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין כוסמין גולבא שיפון דישראל שיבולת שועל שבילי תעלא יהני אין אורז ודוחן לא מנהני מילי"א אמר רבי שמעון בן לקיש וכן תנא דבי רבי ישמעאל וכן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב אמר קרא לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סירחון מתניתין דלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת"א דתניא רבי יוחנן בן גורי אוסר באורז ודוחן מפני שקרוב להחמיץ איבעיא להו שקרוב להחמיץ דקדים ומחמיץ או דילמא קרוב להחמיץ הוי חמץ גמור לא הוי תא שמע דתניא"א אמר רבי יוחנן בן גורי אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח וכן"א היה רבי יוחנן בן גורי אומר קרמית חייבת בחלה מאי קרמית אמר אביי שיעניתא מאי שיעניתא אמר רב פפא שיעניתא דמשתכחא ביני כלניתא אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש יעיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת יתיב רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע קמיה דרב אידי בר אבין ויתיב רב אידי בר אבין וקא מנמנמם א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא מאי טעמא דריש לקיש א"ל דאמר קרא לא תאכל עליו חמץ [וגו'] דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו במצה חייבין על חימוצו כרת והא הואיל ואין אדם יוצא בה ידי חובתו יהויה ליה מצה עשירה אין חייבין על חימוצה כרת איתיביה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא"א המחהו וגמעו אם חמץ הוא עגוש כרת ואם מצה הוא אין אדם יוצא ידי חובתו בפסח והא הכא דאין אדם יוצא ידי חובתו במצה וחייבין על חימוצו כרת איתער בהו רב אידי בר אבין אמר להו דדרדקי היינו טעמא דריש לקיש משום דהוו להו מי פירות ומי

**אלא מעלה**. בעלמא הוא מדרבנן שמהא חיותן ככלי ואסמכיה רבנן אקרא: **הכא נמי מעלה**. בעלמא הוא דאין זריעה לתרומה ואסורין מלאכול: **תנינא**. דעבוד רבנן"א מעלה בקדשים אפילו מדאורייתא: **צקדשים לא**. אס טומאה דנת כפרה היא כגון זב וזבה ויולדת: **והבשר**. כל טהור יאכל וגו' וי"ו יתירה לרבות ע"ש ולבונה של קודש לטומאה וקאי אלעיל והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והבשר: **איטמווי יניהו**. בתמיה. האי לאו אוכל יניהו: **בתנ"י אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו**. משום חובת מצה צלילה ראשונה שהוא מחוייב לאכול מצה כדכתיב (שמות יב) צערב תאכלו מצות: **שיבולת שועל**. אביי"א שיבולת שלה עשו כונן שועל: **שיפון**. שיגל"א: **יוצאין דמאלי**. תבואה הנלקחת מע"ש הארץ והיא נקראת דמאי ספק עישרה ספק לא עישרה וחייבו חכמים להפריש מעשרותיה מספק ואם אכל מנה ממנה ולא הפריש מעשר ממנה יאף: **וצמעשר ראשון**. של לויים: **שנטלה הרומסו**. תרומת מעשר לכהן ומכאן ואילך המעשר מותר לזרים: **והכניס חלה וכסומה**. אבל ישראל צתורמה לא כדליף לקמן [ע"ב] לא תאכל עליו חמץ צבעת ימים תאכל עליו מצות מי שאינו מוחה על חימוצו מצה משום חמץ אלא כו ידי חובת מצה יאף זה שאסור מחמת אסור אחר: ולא **צמעשר שני**. חוץ לירושלים: **עשאן לעלמו**. לחם תודה ומזי: **אין יוצא בהן** ואפילו לא שחט הוצא עליהן ולא קרא שם עליהן אלא שעשאן לדעת כן וטעמא מפרש בגמ' [נ"ח]. **למכור צעוק**. לצורכי לחמי תודה ומזירות יוצא בהן אס לא מכל להן וטעמא מפרש בגמרא [נ"ח]: **גמ' מין חיטין**. לענין תרומה דאין תורמין ממין על שאינו מינו ותורמין חיטין על כוסמין: **דישראל**. שיגל"א: **גולבי**. אקספילט"א צלע"ז: **שבילי העלה**. אביי"א. תעלא תרגום של שועל"א: **דברים הבאין לידי חימוץ אדם יוצא בהן**. משום מנה אס עשאן חמץ: **אורז ודוחן** אין עושין חמץ ואם מחמילין אותן מסריחין: **אוסר באורז ודוחן**. לאכול היינו תבשיל בפסח. יש מפרשים למנחות משום דכל המנחות צרות מצה ושיבוס הוא דאין מנחה צאה אלא חטים דכתיב (שמות כג) קולת חטים ומאן פליג עליה דרבי יוחנן צהא ומי מתיר: **שקרוב לחימוץ**. אלמא צה לידי חימוץ ולדידיה יוצאין צו משום מצה: **חמץ גמור לא הוי**. ונפקא מינה דאין עגוש כרת ואם אכלו בשוגג אין מציא קרבן: **קרמית**. מפרש לקמיה: **חייבת בחלה**. דמין דגן הוי ואע"ג דחלת לחם כתיב צה וגמר לחם לחם מלחם עוני במנחות צפרק רבי ישמעאל (דף ע.) אורזא נמי לחם הוא: **שינושא**. קאש שקורין ניל"א צלע"ז עגול הוא כעין דוחן ושחור. ליטנא אחרינא שמעתי אשדרייל"א ונמנמאת צשיפון: **כלניתא**. מק' צלע"ז: **ציין וצשמן**. דלא נתן צה מים: **אין חייבין על חימוצו כרת**. דמי פירות אין מחמילין כדלקמן [ע"ג]: **מצה עשירה**. ורמנמא אמר לחם עוני [דברים טו]: **המחהו וגמעו**. אשום לחם דמין דגן קאי ואשמעינן דגמיעה כחילה לחייבו: **המחה**. דיטנטפרי"ר צלע"ז. **המחהו צמים**: **אין אדם יוצא בה ידי חובתו**. דלאו דרך אכליה קאכיל ליה: **דמאי**

מהא קרא, לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני וגו', דברים שיתכן לבוא לידי חימוץ אותם הווהיה תורה שלא תיחם להחמיץ אלא תאכלם מצה, אבל אילו שאין באים לידי חימוץ לעולם אלא לידי סירחון, גם אם תאכלם מצה אינה חשובה מצה. ואוקימנא למתני' דלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורז מין (דוחן) [דגן] הוא, קמ"ל דלאו דגן הוא, ומה שאמר ר' יוחנן בן גורי כי אורז קרוב להחמיץ, פשטנא שמחמיץ הייא, כלומר במהרה מוקדתי שחייבין על חימוצו כרת. קרמית עשב כדאמרין קרמי דאגמא. אמר ריש לקיש עיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת. קס"ד משום דהוה מצה עשירה, ואותבין עליה המחזה וגמעו פירוש אם המחזה לכבר במשקה [ביין שמן ודבש] וגמעו, אם חמץ הוא עגוש כרת ואם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, דכיון שפתחו כמין חתיתא יצא מתורת לחם. והא בזה הפס החזיר אין יוצא בה ידי חובתו בפסח וחייבין על חימוצו כרת. ושנינן לא תימא משום דהויה מצה עשירה, אלא משום דנילושה במי פירות ומי פירות אין מחמיץ. ירושלמי אין לשין מצה במשקין, אבל מוקטפין אותה במשקין. אמר רבי עקיבא מעשה שהייתי עם רבי אליעזר ורבי יהושע בספינה ולשתי מצתם במשקין. אין לשין בחמין מפני שחולטין ולא בושרין מפני שהן מחמיצין.

(א) פ"י רבינו בכאן הוא כפי' הוס' לעיל לה ע"כ ד"ה ונתן ודו"ק. (ב) מלשון רבינו נראה דמי' אחרת היה לו כדי' הגמ' כאן דהלאה היא מתרומה עצמה דעשה צה המורה מעלה.